

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

De Nederlandsche Entomologische Vereeniging.

No. 192.

Deel VIII.

1 Juli 1933.

Adres der Redactie:

DR. J. TH. OUDEMANS, SCHOVENHORST, PUTTEN (G).

INHOUD: Dr. J. TH. OUDEMANS, De Dagvlinderfauna van Nederland, vergeleken met die van Groot Brittanje en Ierland. — R. A. POLAK, Broedzorg bij een Mantide. — Ir. G. A. GRAAF BENTINCK, Boekaankondiging. — H. J. MAC GILLAVRY, Entomologische Brief uit Cuba. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Verzoek om medewerking. — Mededeelingen van het Bestuur.

De Bibliotheek der Nederlandsche Entomologische Vereeniging, Koloniaal Instituut, Mauritskade 62, Amsterdam O., is geopend op werkdagen van 9¹/₂—12 en van 1—4¹/₂ uur, des Zaterdags slechts van 9¹/₂—12 uur.

Inzenders gelieven het door hen gewenschte aantal **extra-exemplaren** der E. B., of **overdrukken**, mits minstens 50 stuks, tegelijk met de inzending van hun manuscript aan te vragen.

De Dagvlinderfauna van Nederland, vergeleken met die van Groot Brittanje en Ierland.

Het zal iederen lepidopteroloog bij vergelijking opgevallen zijn, dat er merkwaardige verschillen bestaan tusschen de Vlinderfauna van ons land en die van Groot Brittanje en Ierland¹⁾, grooter dan men allicht verwachten zou tusschen twee landen, die op vele punten overeenstemming vertoonen, en op betrekkelijk geringen afstand van elkander gelegen zijn. Op merkwaardige wijze toont zich dit in de Dagvlinderfauna, wat mij er toe gebracht heeft, deze eens vergelijkenderwijze te behandelen.

1). Zie volgende blz.

JUL 20 1933

NEDERLAND.	GROOT BRITTANJE EN IERLAND.
Papilio podalirius L.
„ machaon L.	Papilio machaon L.
Aporia crataegi L.	Aporia crataegi L.
Pieris brassicae L.	Pieris brassicae L.
„ rapae L.	„ rapae L.
„ napi L.	„ napi L.
„ daplidice L.	„ daplidice L.
Euchloë cardamines L.	Euchloë cardamines L.
Leptidia sinapis L.	Leptidia sinapis L.
Colias hyale L.	Colias hyale L.
„ edusa F.	„ edusa F.
„ myrmidone Esp.
Gonepteryx rhamni L.	Gonepteryx rhamni L.
Apatura iris L.	Apatura iris L.
Limenitis populi L.
„ sibylla L.	Limenitis sibylla L.
Pyrameis atalanta L.	Pyrameis atalanta L.
„ cardui L.	„ cardui L.
Vanessa io L.	Vanessa io L.
„ urticae L.	„ urticae L.
„ polychloros L.	„ polychloros L.
„ antiopa L.	„ antiopa L.
Polygonia c-album L.	Polygonia c-album L.
Araschnia levana L.
Melitaea aurinia Rott.	Melitaea aurinia Rott.

¹⁾. Korthheidshalve zal „Groot Brittanje en Ierland” in dit opstel gezamenlijk door „Gr. Br.” worden aangeduid.

Dat de hier en daar bergachtige terreinen van Gr. Br. tot verschil in soorten met Nederland aanleiding geven, spreekt van zelf, doch dit verschil is hier niet in de eerste plaats bedoeld, evenmin als dat in geologische en daarmee in verband staande botanische gesteldheid. Met die volstrekt niet geïgnoreerde verschillen toch is het verschil in de fauna lang niet verklaard. Inzonderheid het feit, dat in Gr. Br. zoo vele soorten ontbreken, die in Nederland wèl voorkomen, terwijl het tegenovergestelde slechts zelden het geval is, stemt tot nadenken.

Melitaea cinxia L.	Melitaea cinxia L.
„ athalia Rott.	„ athalia Rott.
„ dictynna Esp.
Argynnis selene Schiff.	Argynnis selene Schiff.
„ euphrosyne L.	„ euphrosyne L.
„ pales Schiff v. arsilache
„ dia L. Esp.
„ ino Rott.
„ lathonia L.	„ lathonia L.
„ aglaja L.	„ aglaja L.
„ niobe L.
„ adippe L.	„ adippe L.
„ paphia L.	„ paphia L.
.	Danais plexippus L.
Melanargia galathea L.	Melanargia galathea L.
.	Erebia epiphron Kn.
Erebia medusa F.
.	„ aethiops Esp.
Satyrus hermione L.
„ semele L.	Satyrus semele L.
„ statilinus Hufn.
Pararge aegeria L. v.	Pararge aegeria L. v.
„ egerides Stgr.	„ egerides Stgr.
„ megaera L.	„ megaera L.
„ maera L.
Aphantopus hyperanthus L.	Aphantopus hyperanthus L.
Epinephele jurtina L.	Epinephele jurtina L.
„ tithonus L.	„ tithonus L.
Coenonympha hero L.
„ arcania L.
„ pamphilus L.	Coenonympha pamphilus L.
„ tiphon Rott.	„ tiphon Rott.
.	Nemeobius lucina L.
Thecla w-album Kn.	Thecla w-album Kn.
„ ilicis Esp.
„ pruni L.	„ pruni L.
Callophrys rubi L.	Callophrys rubi L.
Zephyrus quercus L.	Zephyrus quercus L.
„ betulae L.	„ betulae L.
Chrysophanus dispar Hw.	Chrysophanus dispar Hw.

Chrysophanus hippothoë L.	
„ phlaeas L.		Chrysophanus phlaeas L.
„ dorilis Hufn.	
.		Lampides boeticus L.
Lycaena argiades Pall.		Lycaena argiades Pall.
„ argus L.		„ argus L.
„ argyrognomon Bgstr.	
„ optilete Kn.	
„ astrarche Bgstr.		„ astrarche Bgstr.
„ icarus Rott.		„ icarus Rott.
.		„ bellargus Rott.
„ corydon Poda		„ corydon Poda
„ minimus Fuessl.		„ minimus Fuessl.
„ semiargus Rott.		„ semiargus Rott.
„alcon F.	
„ euphemus Hb.	
„ arion L.		„ arion L.
„ arcas Rott.	
Cyaniris argiolus L.		Cyaniris argiolus L.
Heteropterus morpheus Pall.	
Pamphila palaemon Pall.		Pamphila palaemon Pall.
Adopaea lineola O.		Adopaea lineola O.
„ thaumas Hufn.		„ thaumas Hufn.
„ actaeon Rott.		„ actaeon Rott.
Augiades comma L.		Augiades comma L.
„ sylvanus Esp.		„ sylvanus Esp.
Carcharodus alceae Esp.	
Hesperia sao Hb.	
„ malvae L.		Hesperia malvae L.
Thanaos tages L.		Thanaos tages L.
88 Species, waarvan 26 in Groot Brittanje ontbreken.		68 Species, waarvan 6 in Nederland ontbreken.

Allereerst merken wij op, dat het aantal der Dagvlindersoorten, welke in Groot Brittanje en Ierland voorkomen, 20 minder is dan het in Nederland waargenomene. Eerstgenoemde fauna is dus wel heel wat armer dan de onze.

Wij zullen thans de lijst eens nagaan, en zien, tot welke opmerkingen dit aanleiding geeft. Wat de Britsche lijst betreft, raadpleeg ik daarbij inzonderheid de nieuwste bron,

n.l. MEYRICK'S ¹⁾ „Revised Handbook of British Lepidoptera” van 1927, zonder daarom oudere, maar veel uitvoerigere werken, b.v. van TUTT en van SOUTH, enz. te verwaarloozen. Wat mij o.a. bij MEYRICK opviel, is, dat hij voortdurend wijst op den achteruitgang, waaraan de Britsche Dagvlinderfauna sedert geruimen tijd onderhevig is. Ook bij ons hoort men gedurig de klacht, dat men steeds minder dagvlindersoorten tegenkomt, zelfs op de vroeger gunstige vindplaatsen. De reden zal in beide landen wel dezelfde zijn, n.l., dat de terreinen met den rijksten plantengroei voortdurend schaarscher worden, daar ook zij zonder bedenken aan allerlei werkelijke of gewaande andere menschenlijke belangen worden opgeofferd. Slechts enkele soorten, die zich aan menschenlijke gewoonten hebben aangepast, of daarvan voordeel ondervinden, toonen duidelijk eene vermeerdering. Zoo is in onze groote steden, althans in Amsterdam, *Cyaniris argiolus* veel gewoner dan in vroeger jaren. Dit zal wel daarop berusten, dat de rupsen o.a. ook leven van de bloemen en de bloemknoppen van hulst en klimop, die beide in enorme hoeveelheden in de stadstuinen worden aangeplant. Kenmerkend is wel, wat SOUTH „The Butterflies of the British Isles”, 1906, p. 172, te dezen opzichte mededeelt, nl., dat de vlinder vroeger „Blue Speckt” en „Azure Blue” genoemd werd, tegenwoordig echter „Holly Blue”, Hulst Blauwtje. Mij dunkt, dat wij hier iets dergelijks zien gebeuren als met de merels, voor wie bepaalde handelingen der menschen voordeelen meebrachten, waarvan zij geprofitteerd hebben, wat hare vermeerdering, speciaal in de steden, ten goede is gekomen. In deze aanpassing aan den mensch hebben deze vogels in den lateren tijd de musschen, die dat reeds sedert lang deden, nagevolgd. Op dergelijke wijze waren die *Pieris*-soorten, welke voornamelijk op door den mensch gekweekte gewassen (kool, knollen, O. I. kers enz.) leven, de voorgangers van *C. argiolus*.

Papilio machaon. Dat deze soort thans in Gr. Br. zeldzamer is dan vroeger, volgt uit M.'s gezegde: „England to York, always local, now extinct except in the fens of

¹⁾. De naam MEYRICK zal verder door de letter M. worden aangeduid.

Norfolk, Cambridge, and Hunts, where it is still locally common." Het viel mij op, dat M. als voedselplanten van de rups alleen een drietal wilde planten noemt, te weten *Peucedanum*, *Heracleum* en *Angelica*. Wel plaatst hij daarachter „etc.”, doch de beteekenis daarvan kan wel niet anders zijn, dan dat er daar wellicht nog andere wilde planten groeien, waarop de rups ook gevonden zou kunnen worden. SOUTH schrijft: „The eggs are laid on leaflets of the milk parsley (*Peucedanum palustre*, Melkeppe), which in the fenny home of the butterfly is perhaps the chief food-plant of the caterpillar." En later: „Other food-plants besides milk parsley are angelica (*Angelica sylvestris*), fennel (*Foeniculum vulgare*), wild carrot (*Daucus Carota*), etc." Ook hij heeft uitsluitend de wilde of verwilderde planten op het oog, hetgeen daaruit blijkt, dat hij opgeeft, dat de verpopping nogal eens tegen rietstengels plaats vindt, en verder, dat de veenarbeiders (fenmen) bij het rietsnijden in October scherp naar de poppen uitkijken (stellig, om ze te verhandelen), weshalve de verzamelaars niet veel kans hebben, om ze daarna nog te vinden. SOUTH vermeldt voorts nog, dat onze vlinder oudtijds op veel meer plaatsen voorkwam dan „nu" (1906), zoomede, dat er in het laatst der vorige eeuw eene opleving is waargenomen, doch hij rept er met geen woord van, dat de rups ook wel op gekweekte gewassen in Gr. Br. zou zijn aangetroffen. In TUTT's „Practical hints for the field Lepidopterist" vind ik vermeld, dat de rups uitsluitend in bepaalde veengebieden leeft, en wel gewoonlijk op *Peucedanum palustre*. Van het voorkomen op gekweekte Umbelliferen is nergens sprake. En juist daarop wordt bij ons de rups in den regel gevonden. SEPP vermeldt gele wortelen, venkel, dille en peterselie. RÖSEL noemt de rups zelfs „de Venkelrups", daarnaast ook dille en peterselie als voedsel vermeldend. HOFMANN¹⁾ spreekt van wortelen, karwij, dille en pimpernel, allemaal planten, die (ook) gekweekt worden. Zelf vond ik de rupsen meermalen in moestuinen, vooral op venkel en op wortelen. Uit een en ander maak ik de gevolgtrekking, dat onze rups in Gr. Br. niet op gekweekte planten leeft, waarop zij bij ons, en ook elders op „the Continent", waarschijnlijk wèl zooveel wordt

1). ERNST HOFMANN, Die Raupen der Gross-Schmetterlinge Europas.

aangetroffen, als op de genoemde wilde planten. Als deze mijne gevolgtrekking inderdaad juist is, dan is dit feit zelf toch wel zeer merkwaardig. Want in Gr. Br. zullen de bovengenoemde planten toch wel evengoed in de moestuinen gekweekt worden, als bij ons.

Aporia crataegi. In Gr. Br. thans veel minder talrijk dan vroeger. M. schrijft: „always local but formerly plentiful in many places, now seemingly extinct except in Kent.”

Pieris daphnidice. Is in Gr. Br. steeds eene rariteit geweest; M. noemt haar „an occasional immigrant only.”

Leptidia sinapis is bij ons zeldzamer dan in Gr. Br. Toch zegt M. er van: „local, more restricted than formerly.”

Colias hyale en *edusa* beschouwt M. beide als immigranten. In ons land is dit van *edusa* ook wel bewezen, van *hyale* zeer waarschijnlijk; zie de mededeelingen van B. J. LEMPKE in de Ent. Ber. No. 185 en 188.

Limenitis populi ontbreekt in Gr. Br. Dat deze vlinder in de laatste jaren in ons land, met name in Zuid-Limburg, meermalen is gevangen, is bekend genoeg.

Pyrameis atalanta. Van deze zoowel in Gr. Br. als bij ons in grooten getale voorkomende soort, schrijft M., dat de imago van September tot Juni aanwezig is, wat op eene overwintering der imago zou duiden. Ik ben er van overtuigd, dat de imago bij ons niet overwintert, en SOUTH denkt er voor Gr. Br. precies zoo over. Nòch hier, nòch in Gr. Br. ziet men de vlinders in het vroege voorjaar op warme, zonnige dagen rondvliegen en zich koesteren in den zonneschijn, zooals dat geregeld waargenomen wordt van *Vanessa io*, *urticae*, *polychloros* en *antiopa*. Dat is bijna steeds reeds in Maart het geval. *Atalanta* ziet men niet vóór Mei, of meestal Juni; met vrij groote zekerheid neemt men aan, dat dit overvliegers van elders zijn, die dan vervolgens (in 1 of 2 generaties?) de zeer talrijke nakomelingschap leveren, die tot laat en zeer laat in het najaar rondvliegt. Zelfs is wel waargenomen, dat nog tot in November exemplaren uit de pop komen. Ik vermoed, dat deze alle vóór of in den winter te gronde gaan. Men werpe mij niet tegen, dat ergens een enkel ex. in winter of voorjaar nog levend

is aangetroffen, want zoo'n uitzondering zegt natuurlijk niets. Abnormaal gunstige omstandigheden kunnen soms het leven wel eens abnormaal verlengen.

Terwijl de rups bij ons op Brandnetels leeft, vermeldt M. bovendien *Parietaria*, *SOUTH Parietaria officinalis* en vermoedelijk hop. Bij ons zijn de *Parietaria*-soorten zeldzaam.

Pyrameis cardui. De beschouwingen omtrent deze trekkende, cosmopolitische soort zijn in beide landen wel dezelfde; geene overwintering; steeds aangewezen op aanvoer van elders, doch veel onregelmatiger dan bij *atalanta*, waarop men wel elk jaar kan rekenen.

Vanessa antiopa. M. zegt: „an occasional migrant only, but sometimes arriving in rather considerable numbers”. Vroeger, volgens *SOUTH*, meer voorkomend dan nu. In Nederland stellig eene standsoort; hier op de Veluwe miste ik de overwinterde vroege voorjaarsexemplaren welhaast nooit, o.a. langs den grindweg tusschen Putten en Garderen; eens vond ik een groot aantal rupsen, met de ledige eierdoppen rondom een dun twijgje, op Schovenhorst op een berkestruikje.

Polygonia c-album. M. zegt: „England, formerly common, now local and mainly western”. Zoowel in Gr. Br. als bij ons zijn meermalen in het vroege voorjaar overwinterde exemplaren waargenomen. Zelf ving ik nog een ex. op een der eerste warme voorjaarsdagen nà de publicatie over deze soort in No. 176 der Ent. Ber. van 1 Nov. 1930. Toch schijnt zij nu en dan bij ons uit te sterven, behalve misschien in Zuid-Limburg, althans in vele jaren niet te worden waargenomen.

Melitaea. De drie in Gr. Br. voorkomende *Melitaea*-soorten zijn er volgens M. zeer lokaal en op vele plaatsen verdwenen, waar zij vroeger voorkwamen. *M. aurinia* is de minst zeldzame; *dictynna* ontbreekt.

Argynnis is van het hier betrachte uitgangspunt een zeer merkwaardig genus. Niet minder dan 4 van onze hollandsche soorten ontbreken in Gr. Br. Moge dit van *A. pales*, *dia* en *ino* minder verwondering wekken, vreemd doet het aan, dat *A. niobe*, die bij ons van de groote

soorten (*aglaja*, *niobe*, *adippe* en *paphia*) wel het meeste voorkomt en niet zeldzaam is, in Gr. Br. volstrekt ontbreekt, terwijl daarentegen *A. adippe*, bij ons van de groote be-
slist de zeldzaamste, door M., „common” wordt genoemd. Ook treft het ons, dat onze *A. lathonia*, de meest alge-
meen verspreide onzer kleinere soorten en eigenlijk gewoon, door M. genoemd wordt: „scarce, not permanently resident”.

A. paphia is in Gr. Br. veel meer voorkomend dan bij ons.

Danais plexippus L., door M. *Anosia erippus* Cram. genoemd, behoort tot een genus, dat in Gr. Br. wèl, doch in ons land nog niet aangetroffen is, en waarvan althans deze species sedert 1876 nu en dan in eerstgenoemd gebied gevangen is. Dat dit immigranten zijn, staat volgens M. wel vast. Of de soort zich aldaar ook wel eens heeft voortgeplant, is mij niet duidelijk geworden. Wel zegt M.: „Indigenous to America; elsewhere it has spread since 1870 or thereabout, but is now established where its food-plant is found.” De voedselplant is *Asclepias* in meerdere soorten. Deze worden wel aangekweekt, en verwilderen ook wel, ook in ons land.

Van de *Erebia*-soorten zijn er 2 van Gr. Br. vermeld, terwijl er 1 in ons land is aangetroffen, niet tot die 2 behoorend. Onze soort, *E. medusa*, en de Engelsche *aethiops*, zijn meer laagland vormen; voor laatstgenoemde wordt opgegeven, dat zij niet hooger voorkomt dan 800 voet; de Britsche *E. epiphron* is een bergvorm, die tusschen 1000 en 3000 voet wordt aangetroffen.

Van onze *Satyrus*-soorten bezit Gr. Br. alleen onzen *semele*.

En van onze *Pararge's aegeria* en *megaera*; *maera* niet. Ook van deze twee gewone soorten zegt M., dat ze minder gewoon zijn dan vroeger. Het ras van *aegeria* is hetzelfde, dat bij ons vliegt (*egerides*).

Van onze 4 *Coenonympha's* heeft Gr. Br. er maar 2, nl. *pamphilus* en *tiphon*, terwijl *hero* en *arcania* ontbreken.

Nu volgt weder eene soort, die in Gr. Br. voorkomt, doch in Nederland ontbreekt. Dit is *Nemeobius lucina*.

Zij bewoont boschrijke gebieden, en de rups leeft op *Primula*'s. Het zou m. i. niet onmogelijk zijn, dat deze soort den een of anderen dag in ons land ontdekt werd; behalve in Gr. Br., komt zij ook in België voor. Wellicht zou Noordbrabant de meeste kans bieden, om haar aan te treffen. SOUTH schrijft, dat men de imagines niet op bloemen moet zoeken, maar zittend op bladeren of op stammen met lekkende plekken. De imago verschijnt in Mei en Juni, na overwintering der pop; een enkel vervroegd ex. verschijnt ook wel eens in Augustus.

Het genus *Thecla* toont ons de merkwaardigheid, dat onze gewoonste soort, *Thecla ilicis*, op vele plaatsen in ons land een zeer gewone dagvlinder, in Gr. Br. geheel ontbreekt, wat des te vreemder is, aangezien de rups op eik leeft en niet op de eene of andere bijzondere plant. Vooral bij eene dergelijke soort kan men er zich in verdiepen, wat aan de genoemde vreemde verhouding ten grondslag ligt.

De beide andere *Thecla*-soorten, *w-album* en *pruni*, die bij ons bepaald zeldzaam zijn, zijn dit in Gr. Br. veel minder.

Omtrent *Callophrys rubi*, *Zephyrus quercus* en *betulae*, is in den zin van dit opstel weinig belangrijks mede te deelen.

Chrysophanus dispar is, zooals alom bekend is, sinds ongeveer 1860 in Gr. Br. uitgestorven en in 1915 in Nederland opnieuw ontdekt. Alles, wat met die ontdekking in verband staat, heb ik beschreven en afgebeeld in Tijdschr. voor Entomologie, Dl. 65, 1922, p. 197 — 211, Pl. 3 — 6. Nederlandsche exemplaren van de rupsen zijn in de laatste jaren op daarvoor gunstige terreinen in Engeland overgeplant, en met succes, zoodat de soort nu weder als in Gr. Br. gevestigd kan worden beschouwd.

Chrysophanus hippothoë en *dorilis* komen in Gr. Br. niet voor (M.).

Lampides boeticus, eene zuidelijke soort, die bij ons ontbreekt, is nu en dan in Gr. Br. gevangen, doch wordt door M. „an occasional immigrant only” genoemd.

Lycaena argiades is in beide gebieden zeldzaam.

Wat *Lycaena argus* en *argyrognomon* betreft, waarvan wij nu met zekerheid weten, dat beide soorten, die vroeger niet goed onderscheiden werden, in Nederland voorkomen, zoo vermelden de Engelsche boeken slechts ééne soort, welke door M. L. *aegon* Schiff., door SOUTH *argus* = *aegon* genoemd wordt. Dat zij *argus* L. daarmee op het oog hebben, staat wel vast, doch het zou volstrekt niet onwaarschijnlijk zijn, indien nader onderzoek aan het licht bracht, dat ook *argyrognomon* in Gr. Br. voorkomt.

Lycaena optilete, die bij ons tot enkele veengebieden, waar *Vaccinium Oxycoccus* groeit, beperkt is, en steeds eene zeldzaamheid gebleven is, ontbreekt in Gr. Br.

Lycaena bellargus is weder eene der Britsche soorten, die ons ontbreekt.

Van *Lycaena corydon* wordt geregeld aangegeven, dat zij op kalkgronden te huis behoort. Ook M. en SOUTH maken hier melding van. Zij is in ons land in de latere jaren meermalen gevangen, ook op andere gronden, die niet tot de kalkrijke behooren.

Ook van *Lycaena minimus* wordt het voorkomen op kalkgronden vermeld. Daarmede in verband komt deze soort in Gr. Br. veel meer voor dan bij ons, waar zij tot Limburg beperkt blijft.

Van *Lycaena semiargus* zegt M. „England to York, in uncut meadows, always local, now very scarce or perhaps extinct”. Dus ook hier weer achteruitgang.

Lycaenaalcon, *euphemus* en *arcas* ontbreken in Gr. Br.

Lycaena arion is in beide gebieden zeldzaam, en, volgens M., in Gr. Br. allens nog zeldzamer geworden: „always local, now scarce and nearly extinct except in SW.” M. wijst ook op het verband dezer soort met mieren.

Van onze *Hesperiidae* ontbreken er 3 van de 11 in Gr. Br., nl. *Heteropterus morpheus*, *Carcharodus alceae* en *Hesperia sao*.

Pamphila palaemon wordt door M. „always very local” genoemd, wat trouwens bij ons ook wel het geval is

Terwijl *Adopaea lineola* en *thaumas* bij ons niet zeldzaam en gewoon zijn, noemt M. ze beide „local”, waaruit ik afleid, dat zij in Gr. Br. wel iets minder algemeen zijn dan hier.

Adopaea actaeon, bij ons tot Zuid-Limburg beperkt, komt in Engeland meer langs de kust, vooral de zuidkust, voor, ofschoon niet uitsluitend. Het lijkt mij, dat dit ook eene kalkgronden minnende soort is.

Augiades comma vindt men, volgens M., in Gr. Br. op kalkgronden. Bij ons is zij niet zeldzaam, in de duinen soms zeer algemeen.

Augiades sylvanus is in Gr. Br. wel eene der gewoonste Hesperiidæ, wat trouwens ook bij ons het geval is.

Hesperia malvae en *Thanaos tages* komen in Nederland zoowel als in Gr. Br. vrij veel voor, zijn plaatselijk soms zelfs gewoon, vooral eerstgenoemde soort.

Schovenhorst, Putten, Maart 1933. J. TH. OUDEMANS.

Broedzorg bij een Mantide ?

Van „iemand, die vaart” kreeg „Artis” den 15den Maart 1933 een levende Mantide, afkomstig van het eiland Bali, ten geschenke. Na dit dier te hebben vergeleken met de in de collectie van „Artis” aanwezige exemplaren onder het etiket *Hierodula notata* Stoll., vermoed ik, dat het hoogstwaarschijnlijk tot deze soort behoort. Het dier, een drachtig ♀, verkeerde in uitstekende conditie; het zal dus aan boord stellig naar behooren zijn verzorgd geworden.

Ik plaatste het onmiddellijk na ontvangst in een insectarium, waar de temperatuur tusschen 25 en 30° C. schommelt en gaf imagines van *Periplaneta americana* tot voedsel. Den 19den Maart werd een eiercocon afgezet. Deze is regelmatig gevormd en „af”, waaruit ik meen te kunnen besluiten, dat de eieren bevrucht zijn. Immers onbevruchte ♀♀ van verschillende Mantiden-soorten, die ik in den loop der jaren heb gekweekt, produceerden steeds on-